

Opas erävaelluksen sm-kilpailuun

**SUOMEN
ERÄVAELLUSKILTA RY**

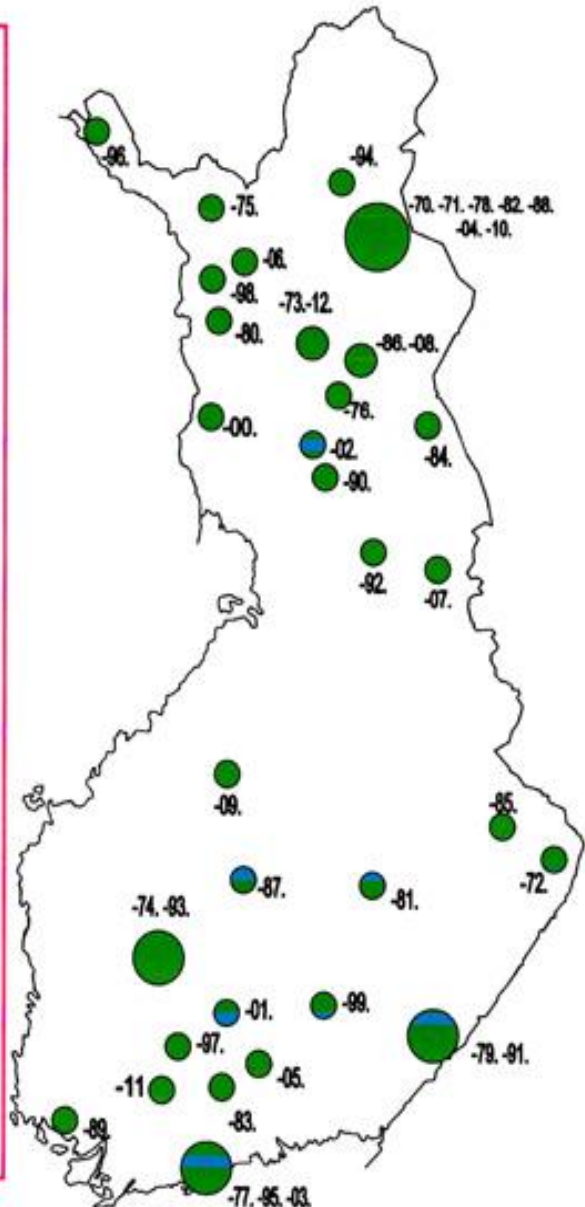
SUOMEN LATU

ERÄVAELLUKSEN SM-KILPAILUT

KILPAILUALUEET 1970-

1. 1970 Saariselkä
2. 1971 Saariselkä
3. 1972 Lieksa
4. 1973 Sodankylä
5. 1974 Kuru
6. 1975 Enontekiö
7. 1976 Luosto - Pyhä
8. 1977 Espoo
9. 1978 Saariselkä
10. 1979 Ruokolahti
11. 1980 Äkäslompolo
12. 1981 Suonenjoki
13. 1982 Saariselkä
14. 1983 Hämeenlinna
15. 1984 Salla
16. 1985 Lieksa
17. 1986 Sodankylä
18. 1987 Saarijärvi
19. 1988 Saariselkä
20. 1989 Raisio
21. 1990 Ranua
22. 1991 Ruokolahti
23. 1992 Taivalkoski
24. 1993 Kuru
25. 1994 Inari
26. 1995 Espoo
27. 1996 Kilpisjärvi
28. 1997 Lempäälä
29. 1998 Muonio
30. 1999 Mikkeli
31. 2000 Pello
32. 2001 Orivesi
33. 2002 Rovaniemi
34. 2003 Espoo
35. 2004 Saariselkä
36. 2005 Evo
37. 2006 Levi
38. 2007 Hossa
39. 2008 Sodankylä
40. 2009 Reisjärvi
41. 2010 Kiilopää
42. 2011 Lounais-Häme
43. 2012 Sodankylä

© Matti Rekola

SISÄLTÖ:

Tervetuloa Erävaelluksen SM-kisaan!

Miksi osallistua?

Missä ja milloin?

Kenelle se on?

Mitä se on?

Millainen reitti?

Millaisia tehtäviä?

Miten tehtäviä suoritetaan?

Millainen aikataulu?

Millaisin varustein?

Miten valmistautua kisaan?

Miten pääsee mukaan?

Mistä lisätietoa?

TERVETULOA ERÄVAELLUKSEN SM-

KISAAN!

Tämä suppea opas esittelee tiivistetysti millainen on Erävaelluksen SM-kilpailu. Opas on tarkoitettu niille vaeltajille ja retkeilijöille, joilla ei ennestään ole tietoa kilpailun sisällöstä, mutta ovat kisoista kiinnostuneita ja harkitsevat osallistumista. Opas antaa ohjeita ja neuvoja kilpailusta ja siihen valmistautumisesta

Erä SM-kilpailuja on käyty syksyisin jo yli 40 vuotta eri puolilla Suomea, aina Kilpisjärven suurtuntureilta Helsingin keskuspuistoon asti. Kilpailumaaston vaihtuvuus on eräs tekijä, joka tekee kisoista kiinnostavan. Osanottajat tutustuvat uusiin retkeilymaastoihin ja tutuissakin maastoissa tulee esille uusia kohteita

Vuonna 1970 ensimmäisessä kilpailussa kierrettiin neljän päivän aikana koko Saariselän tunturialue. Eräille partioille tuli vaellusmatkaa kilpailun aikana jopa 165 km. Kilpailusarjoja oli vain yksi ja tehtäviä oli viisi. Sen jälkeen kilpailujen päivätaipaleita on hieman lyhennetty ja tehtäviä on tullut huomattavasti enemmän. Tehtävät ovat myös monipuolistuneet. Vähitellen kisoille on löytynyt sopiva konsepti.

Kokeiluluonteisesta ”*kovakuntoisten vaeltajien huippukuntotapahtumasta*” kehittyi vähitellen yli 200 partion vaativa kisa.

MIKSI OSALLISTUA?

Erävaelluksen SM-kilpailu antaa elämyksiä. Siksi monet partiot ovat olleet mukana jo kymmeniä vuosia. Eräät ovat aloittaneet nuorten sarjassa ja tulevat kilpailemaan vielä veteraanien sarjassa. Fyysisestä rasituksesta huolimatta kisassa on hauskaa, sillä tunnelma rasteilla on välitön ja kilpailijoiden huumori vertaansa vailla. Tiukoissa tilanteissa ”löytää” retkikaverinsa tai elämänkumppaninsa uudestaan. Ovatpa yhteiset elämäntaipaaletkin saaneet vahvistuksensa kisojen ansiosta.

Kilpailusta saa uusia eväitä ja lisää itseluottamusta vaellusharrastustaan rikastamaan. Erä SM-kisassa kilpaillaan ensisijassa itseään vastaan ja kisan jälkeen tulosluettelosta sitten näkee mihin asti se on riittänyt kilpikumppanien kesken. Parhaansa yrittävä kilpailija saa tuntea tehtävärasteilla mielihyvää onnistumisesta tai uuden oppimisesta.

Raskaan vaelluspäivän jälkeen on nautinto saapua yöleiriin, pystyttää laavu tai telttä, virittää tulet ja valmistaa ruokaa. Lopuksi saa oikaista lepoasentoon ja aistia yöleirin kymmenien nuotioiden savut ja loimut. Vaikka iltapuhteiksi voi olla vielä jotain kilpailutehtäviä, ehtii siinä seurustella muiden kilpailijoiden kanssa ja vaihtaa kokemuksia.

Tunnelmaa voi vielä kohottaa kuulakas ja kirpeä ilta sekä revontulet.

Viimeisenä päivänä aikaisin aamuyöstä alkaa suunnistus-pikataival kohti maalia. Lähtöpaikalla pimeässä satojen otsalamppujen valot ja hengityshöyryt kylmässä ilmassa luovat taianomaisen tunnelman. Lähtökomentoa odotellessa jännittynyt ilmapiiri tempaa mukaansa: Millainen on reitti? Ovatko rastipisteet vaikeita? Jaksammeko maaliin? Vähitellen valojonot häipyvät metsän kätköihin tai nousevat tunturiin.

MISSÄ JA MILLOIN?

Kilpailut pyritään pitämään vuorovuosin Lapissa ja Etelä-Suomessa. Kilpailumaastoksi etsitään aina mahdollisimman mielenkiintoista maastoa, edustavaa ja laajaa metsäerämaata tai tunturialuetta. Kilpailureitti kulkee useinkin kansallispuistoissa, retkeilyalueilla tai muiden kiinnostavien luontokohteiden kautta.

Kilpailun ajankohta on ollut elokuun lopulta lokakuun puoliväliin. Nykyisin se on vakiintunut elo- syyskuun vaihteeseen.

KENELLE SE ON?

Erä SM-kilpailut on tarkoitettu kaikille terveille normaalin kunnon omaaville vaellusharrastajille.

Kilpailussa on neljä SM-sarjaa, joissa kilpaillaan kahden hengen partiona:

1. **avoin sarja:** kaikille avoin, myös sekapartiolle
2. **naisten sarja:** naispartio
3. **nuorten sarja:** 15 – 20-vuotiaille, myös sekapartiolle
4. **veteraanien sarja:** yli 45-vuotiaille, myös sekapartiolle.

Retkisarjassa partion koko voi olla 2-4 henkeä ja se on tarkoitettu kaikille yli 15-vuotiaille.

Muita sarjoja voi kilpailun ohessa olla perheille tai harrastajille ja tehtävät sekä reitti voivat olla vapaamuotoisempia.

Avoin sarja on pitkän matkansa vuoksi vaativin. Normaalilla retkeilijän vaellusvauhdilla, noin 3 km/tunnissa, ehtii kuitenkin määrääkoihin mennessä perille yörastille, kunhan suunnistaa huolella eikä aikaile tehtäväpaikoilla.

Kuva: Matti Rekola

Vaeltajat lepäämässä yöleirissä. Nuotio on rakennettu palamattomalle mineraalimaalle kääntämällä kunttakerros sivuun.

MITÄ SE ON?

Säännöissä sanotaan: *Erävaelluksen SM-kilpailujen tarkoituksena on ylläpitää ja edistää erävaellustaitojen säilymistä ja kehittymistä sekä verrata osanottajien erävaellustaitoja ja –tietoja sekä fyysistä suorituskyykyä.*

Erä SM-kisa on luonteeltaan erilainen kuin partiolaisten yhden yön partiotaitokilpailut tai toisen ääripään fyysiset extreme-kilpailut. Erä SM on vaativa vaelluskilpailu, jossa vaellusmatka on melko pitkä ja useilla rastitehtävillä mitataan vaeltajien tietoja sekä taitoja. Nopein aika ei ratkaise missään tehtävässä. Erä SM ei ole juoksukilpailu, eivätkä tehtävät saa olla fyysisesti ylivoimaisia eivätkä vaarallisia.

Kilpailu alkaa torstaina puolelta päivin ja kestää sunnuntaihin puolen päivän palkintojen jakoon saakka. Kolme ensimmäistä päivää ovat vaelluspäiviä tehtävärautilta toiselle. Partiot yöpyvät maastossa kolmena yönä. Viimeisenä päivänä on suunnistus-pikataival, jossa maaliin on ehdittävä määräajassa.

Kilpailun tehtävät liittyvät oleellisesti erävaellukseen. Erävaellustiedot ja -taidot, suunnistus, ensiapu- ja pelastuspalvelutoiminta sekä luonnon-tuntemus ja -suojelu, ovat ne alueet, joista tehtäviä laaditaan. Kaiken kaikkiaan kisassa voi olla yli 30 osatehtävää, joista annetaan pisteitä.

MILLAINEN REITTI?

Kilpailu koostuu perusreitistä ja lisäreitistä. Perusreitti on sääntöjen mukaan avoimessa sarjassa noin 100 km ja naisten, nuorten sekä veteraanien sarjoissa noin 70 km. Maaston vaativuus ja tehtäviin kuluva aika vaikuttavat kilpailureitin pituuteen. Vapaaehtoisten lisärastien kautta tulevat lisäreitit pidentävät matkaa enintään 30 %. Retkisarjassa perusreitti on noin 70 km ilman lisäreittejä. Kilpailujen ohessa mahdollisesti olevien muiden harrastajasarjojen reitit ovat huomattavasti lyhyempiä niin ajallisesti kuin matkana.

Lisäreitit tekevät vaelluksesta mielenkiintoisen ja vaellustaitoa mittaavan. Partio voi suunnitella reittinsä vapaasti valittavien lisärastien kautta ja kartuttaa niillä vaelluspisteitään, mutta jos ei ehdi yöpymisrastille tavoite-aikaan mennessä, alkavat vaelluspisteet vähentyä ylimenevältä ajalta.

Suunnistus-pikataipaleella on melko lyhyt pakollinen perusreitti, jolla annetaan jalkavaivaisillekin mahdollisuus päästä kunnialla maaliin tavoite-aikaan mennessä ja näin saada lopputulos. Vapaasti valittavilla lisärasteilla, joita voi olla jopa 20 kpl, sekä niiden hajottavalla sijoittelulla, mitataan partioiden suunnistustaitoja.

MILLAISIA TEHTÄVIÄ?

Kilpailussa on neljä tehtäväaluetta:

1. Erävaellustiedot ja -taidot
2. Suunnistus
3. Ensiapu- ja pelastuspalvelutoiminta
4. Luonnontuntemus ja -suojelu

Kilpailun pisteet jakaantuvat siten, että ensimmäisen tehtäväalueen pisteet ovat 30-45% ja muilla tehtäväalueilla 15-25% kilpailun kokonaispisteistä. Tehtävien lukumäärä ja koko kisan maksimipisteet ovat yleensä 25-35 kpl ja 250-350 pistettä.

Erävaellustaitoja mitataan esimerkiksi vesistön tai maastoesteen ylitys-tehtävissä, leiriytymisessä ja eräelämään kuuluvien ansojen, rakenteiden tai tarve-esineiden teossa sekä tekniikan hallitsemisessa. Erävaellustietoja testataan tunnistettavilla kohteilla tai kysymyksillä, jotka voivat olla kaikkea maan ja taivaan väliltä, jos ne jotenkin liittyvät erävaellukseen.

Suunnistukseen liittyvät tehtävät voivat olla erilaisia kartanluku- tai paikantamistehtäviä, karttoihin tai topografiaan liittyviä kysymyksiä. Vaelluspäivien sekä pikataipaleen pisteet sisältyvät suunnistukseen.

Kuva: Matti Alonen

Vesistön ylitys tavalla tai toisella on lähes aina kilpailutehtävänä.

Ensiapu- ja pelastuspalvelutoiminta käsittää ensiavun antoa ja etsintään liittyviä tehtäviä käytännössä. Näiden asioiden tietämystä testataan myös monipuolisilla kysymyksillä.

Luonnontuntemukseen ja -suojeluun liittyviä tehtäviä voidaan laatia monella tavalla. Tyypillisessä tehtävässä pitää tunnistaa kasveja, lintuja, nisäkkäitä, kaloja tms. kuvatauluista tai luonnollisista näytteistä.

Tehtävien vaikeusasteessa pyritään ns. kolmasosan sääntöön, jossa yksi kolmasosa on helppoja, yksi kolmasosa vaikeita. Toimintatehtävät eivät saa vaatia uhkarohkeutta tai kohtuuttomasti voimaa eikä niiden suorittaminen saa olla vaarallista.

MITEN RASTEILLA TOIMITAAN?

Partio tulee tehtävärastille suunnistusrastin kautta, josta on viitoitus vastaanottoon. Toimitsija kirjaa partion tuloajan ja ohjaa tehtäväpaikalle tai pyytää odottamaan, jos tehtävän suorituspaikka ei ole vapaana.

Toimintatehtävissä on useampia suorituspaikkoja, joita odotuspaikalta ei näe. Tällä luodaan samanarvoiset olosuhteet tehtävien tekemiseen, kun tulevat partiot eivät saa vihiä tehtävästä.

Tehtäväkäskey annetaan aina kirjallisena. Käsky voi olla isossa taulussa tai se annetaan partiolle käteen. Usein partio saa lukea tehtäväkäskeyn rauhassa ja toimia vasta sitten. Joskus taas, esimerkiksi ea-tehtävissä, on toimittava välittömästi. Toimintatehtävissä on yleensä määräaika, johon mennessä tehtävä on suoritettava. Tehtävissä voi olla myös aikaportaita, joiden perusteella suorituksesta saa erilaisia pisteitä.

Kisassa saattaa olla myös matkatehtäviä, joissa vaelluksen aikana on kerättävä näytteitä, valmistettava joku esine tai tehtävä havaintoja ja arviointeja.

Tunnistamistehtävissä kohteet, esineet, näytteet tai taulut, on sijoitettu merkityn reitin varrelle. Partiolle annetaan tehtäväkäskey, jossa on vastauskohdat tauluissa oleville kysymyksille. ”Paperitehtävässä” vastaukset kirjoitetaan kysymyslomakkeelle ja partio saa ratkoa tehtävää rastin ympäristössä.

MILLAINEN AIKATAULU?

Kilpailut alkavat torstaisin puolen päivän aikoihin ja partiot saapuvat maaliin sunnuntaina aamupäivän kuluessa. Puolelta päivin ovat päättäjäiset ja palkintojenjako.

Torstain vaellus on lyhyehkö, yleensä 6-7 tuntia. Perjantai ja lauantai ovat pitkiä vaelluspäiviä, jotka usein alkavat klo 6.00 ja vaellusaika on yleensä 12-

14 tuntia. Päivätaival voi avoimessa sarjassa olla 35-40 km ja muissa sarjoissa 25-30 km. Vaelluspäiville on asetettu tavoiteaika, yleensä klo 18-20, johon mennessä partion on saavutettava yörastille välttyäkseen sakkopisteiltä.

Pikataival alkaa varhain sunnuntaiamuna, jolloin siihen saadaan mukaan yösuunnistusta. Pikataipaleen tavoiteaika umpeutuu yleensä klo 9 -10.

MILLAISET VARUSTEET?

Varusteet neljän kilpailupäivän ajaksi ovat perusretkeilyvarusteita. Vanhoilla tutuilla ja luotettavilla varusteilla voi ihan hyvin lähteä kisoihin, mutta nopea-tempoisessa ja pitkäkestoisessa kisassa kannattaa satsata kantamuksen keveyteen. Mitään ylimääräistä ei kannata ottaa reppuunsa. Erä SM-kisa kouluttaa valitsemaan varusteensa tarkoituksenmukaisesti.

Varusteiden kunto, toimivuus ja käytön monipuolisuus ovat kisassa tärkeitä. Vaelluksella eikä varsinkaan tehtävissä ole aikaa hukattavissa varusteiden korjaamiseen tai niiden virittämiseen. Esim. sotkuisen köysivyyhdin selvittäminen vasta tehtäväpaikalla saattaa kestää koko annetun määräajan.

Jalkineet ovat tärkeimmät varusteet. Erä SM-kisa on pitkäkestoinen tapahtuma ja jalat joutuvat kovempaan rasitukseen, kuin mihin ne ovat tottuneet tavallisilla vaelluksilla. Sopimattomat jalkineet voivat aiheuttaa pahoja jalkavaivoja ja kisan keskeyttämisen. Kevyet kumisaappaat tai vaelluskengät, suunnistustossut ovat nykyisin suosittuja ja hyviä kisajalkineita. Paras jalkine on se, mihin itse on tottunut. Kisa ei ole jalkineiden testaamista varten.

*Kilpailun jälkeen
kaikkien jalkapohjat
eivät ole kauniit.*

*Sopivissa ja hyvin
sisään ajetuissa
jalkineissa jalat
pysyvät kuivina ja
hiertymättöminä.*

Laavukangas tai kevyt telta sopii yöpymiseen. Joskus järjestäjät haluavat tietynlaisen tehtävän suorituksen ja arvostelun selkeyden vuoksi kaikille yhtenäisen majoitteen ja kuvailevat tämän ennako-ohjeessa tarkemmin.

Kevyt, mutta olosuhteisiin nähden riittävän lämmin makuupussi on tärkeä. Sama pätee kylmästä ja kosteasta maasta eristävään alustaan. Riittävä ja rauhallinen yöuni takaa jaksamisen seuraavana päivänä. Yöpymisrasteilla aikaa nukkumiseen jää 5-8 tuntia.

Kevyt retkikeitin on tarpeellinen ja nykyisin pakollinen varuste. Useissa kilpailuissa varsinkin etelässä, ei ole aina tulentekomahdollisuutta.

Kilpailun ennako-ohjeessa määritellään eräitä pakollisia varusteita. Näitä varusteita tarvitaan tietyissä tehtävissä ja niiden käyttötarkoitus kerrotaan tarkemmin. Esimerkiksi: *saha, tukin katkaisuun soveltuva*. Tämä siksi, etteivät partiot joudu eriarvoiseen asemaan välineiden vuoksi.

Ennako-ohjeessa kerrotaan myös kielletyistä varusteista. Näitä ovat mm. kaikenlaiset muistikirjat sekä elektroniset muisti- ja viestivälineet. Partioilla voi olla turvavälineenä mukanaan sinetöityyn pussiin laitettu kännykkä.

MITEN PÄÄSEE MUKAAN?

Kilpailukutsu julkaistaan jo alkuvuodesta, mutta viimeistään alkukesästä. Verkkosivuilla (www.osoitteita.oppaan.lopussa) on linkkejä kilpailujärjestäjän sivulle, jossa on kilpailukutsu, ennakkotietoa kisoista ja ilmoittautumislomake.

Kutsussa mainitaan mm. kilpailuajankohta ja -paikkakunta, kilpailusarjat ja -matkat, osanottomaksut sekä muuta oleellista ennakkotietoa.

Kisoihin ilmoittautunut saa viimeistään kaksi viikkoa ennen tapahtumaa ennako-ohjeen, jossa kerrotaan tarkemmin mm. kilpailukeskuksesta ja pakollisista varusteista.

Mikäli vakituinen partiokumppani on estynyt lähtemästä, voi uutta kumppania etsiä verkkosivujen vaeltajapörssin kautta.

MITEN VALMISTAUTUA KISAAN?

Kisaan voidaan valmistautua monella tavalla. Tärkeintä on totutella reipasvauhtiseen vaeltamiseen monipuolisessa maastossa, kilpailujalkineilla ja kisapakkaus selässä. Suunnistuskilpailuihin osallistuminen antaa peruskuntoa ja kohentaa kartanluku- sekä suunnistustaitoja.

Erätaitoja voi harjoitella omilla retkillään ja vaelluksillaan, partiotaitokilpailuissa tai reserviläisten jotoksilla. Retkeily- ja eräkirjallisuuteen perehtyminen antaa vinkkejä käytännön harjoitteluun. Luonnon-tuntemusta voi harjoitella retkillään opaskirjojen kanssa. Lähtökohtana kaikelle on kirjat ja netti. Niistä löytää opiskeltavia ja harjoiteltavia asioita.

Edellisten kilpailujen tehtäväpalautteet antavat myös arvokasta tietoa tehtävistä. Kokeneet Erä SM-kisailijat aavistavat jo kilpailupaikkakunnasta tai jopa kilpailun nimestä, millaisia tehtäviä tulee olemaan. Hauska juttu liittyy Taivalkosken "Viimeinen savotta" kisaan: Eräs partion jäsen valmistautui kisaan lukemalla Kalle Päätalon koko tuotannon! Totta tai ei, mutta paikallisiin erikoisuuksiin kannattaa tutustua.

MISTÄ LISÄTIETOA?

Verkkosivuilta löytyy monenlaista tietoa Erävaelluksen SM-kilpailuista.

www.erasm.fi linkkejä seuraavan kisan järjestäjän, sekä useiden edellisten kisojen verkkosivuille ja muille erävaellukseen liittyville sivuille. Sivuille on myös kisojen historiaan liittyviä tilastoja, mitalitaulukoita ja yhteenvetoja kilpailuista. Linkkien kautta pääsee tutustumaan muiden kilpailijoiden kisavalmisteluihin.

www.suomenlatu.fi kilpailukutsu ja linkki järjestäjän sivuille.

www.eravaelluskilta.fi kisojen kehittämisasioita, kilpailukutsut ja linkki järjestäjän sivuille

Pikataipaleen ja koko kilpailun maali häämöttää aamu-uvvassa.